

GAZETA

INVĂȚĂMINTULUI

Anul XIX
Nr. 889
Vineri 10 martie
1967
4 pag. 25 bani

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMINT ȘI CULTURĂ

Simbătă 4 martie a. c. a avut loc la Ministerul Învățămîntului o ședință a Comandamentului central pentru organizarea vacanței elevilor. La ședință au participat prof. univ. Miron Constantinescu, adjunct al ministrului învățămîntului, Traian Pop, președintele Consiliului Național al Organizației pionierilor, Floarea Ispas, secretar al C.C. al U.T.C., membri ai Comandamentului central pentru organizarea vacanței.

În cadrul ședinței a fost dezbătut planul de măsuri în vederea pregătirii și desfășurării vacanței de vară a elevilor și pionierilor. Planul prevede organizarea de tabere pentru elevii școlilor generale, ai liceelor teoretice, ai liceelor de specialitate, ai școlilor profesionale și tehnice, tabere pentru elevii sportivi, colonii pentru copiii preșcolari, tabere internaționale, efectuarea de excursii interregionale, regionale și locale, precum și activități în cluburile pentru elevi ce vor funcționa în vacanță.

Lecție demonstrativă în laboratorul de chimie al Liceului „Ion Slavici” din Panciu, regiunea Galați.

Inspekția școlară

Inspekția școlară are, pentru procesul de învățămînt, multiple și însemnate implicații. Iată de ce este foarte important cine face inspekția școlară, cum este ea realizată și, mai presus de toate ce urmărește inspekția, mai exact spus care este eficiența ei. Despre câteva lucruri legate de aceste probleme își propune să vorbească materialul de față.

Sinteza bucurărilor când vi se anunță o inspekție?

Adresată unor cadre didactice cu stagii îndelungate la catedră, această întrebare a suscitat reacții diferite. Cel care au răspuns afirmativ consideră că inspekția le oferă prilejul unei verificări competente a soluțiilor adoptate, a procedurilor și metodelor folosite.

Cum puteți verifica competența inspectorului de îndată ce singur aveți incertitudinile? — am întrebat pe un profesor din această categorie. Nu cumva așteptați numai confirmarea modului propriu de a munci, eaz în care inspectorul devine automat competent?

Nu. Nu așteptăm numai de confirmarea sistemului folosit de

mine. Aștept însă o argumentare științifică în cazul respingerii lui.

Cel care au răspuns negativ consideră că adesea, datorită modului de a se comporta al unor inspectori rigizi, lecțiile ținute în prezența lor se desfășoară altfel decât în mod obișnuit. Între profesor și elevi intervine un element nou, care se răstignește obstacul în felul de a lucra și al unuia, și al celorlalți. Deci, concluzia pe care o trage inspectorul este prejudicială de factori psihologici care nu țin de pregătirea și măiestria propriu-zisă a profesorului.

— Intrevedeți vreă soluție în măsură să înlăture neajunsul provocat de condițiile menționate?

— Soluția ține de inspector — ne-a răspuns unul dintre interlocutori. Cred că lui i se cere „măiestria” de a convinge că nu intră în școală, în clasă, cu scopul de a căuta cu orice preț noduri în papură. Așa va dispărea poate și alarma dată, cu glas pierit, de unii directori când anunță precipitat: „Vine inspekția, aveți grijă!”

— Un loc larg în preocupările actuale ale cadrelor didactice îl au căutările menite să ducă la sporirea eficienței lecției și în general a tuturor activităților ce se organizează curent în școală. În aceste căutări un rol deosebit de important îl are inspekția școlară — ne-a spus profesor emerit NICOLAE VLAD. Sînt

inspectori care și-au câștigat o asemenea autoritate, încît sînt căutați adesea de profesorii pe care i-au inspectat. Aceștia le solicită ajutorul în rezolvarea unor probleme dificile care nu sînt soluționate nici în metodici, nici în diferitele îndrumări elaborate de organele de învățămînt. Astfel de inspectori sînt oricînd gata să ajute cu o îndrumare, cu un sfat, căutările creatoare ale dascălilor. Prezența lor nu numai că nu neliniștește, dar este chiar dorită.

Dar sînt și cazuri în care inspekția școlară se rezumă doar la examinarea modului cum sînt respectate anumite norme. Desigur că și acest lucru trebuie făcut, și încă cu exigență. Greșala intervine atunci cînd inspekția rămîne doar la el. O asemenea investigație superficială nu poate duce, firește, la aprecieri întemeiate.

— Unii inspectori se opresc deseori doar la aspectele formale ale activității învățătorului sau profesorului — a observat ovarășă CONSTANȚA TEODORESCU, directoare adjunctă la Liceul nr. 36 din Capitală. Într-o asemenea concepție, inspekția este sărăcită de ceea ce constituie trăsătura ei esențială — îndrumarea de fond. De aceea, procesele verbale ale unor inspectori (cînd se fac, pentru că de multe ori inspectorii pleacă din școală fără să comunice nimic) se resumă la o descriere mai mult exteroară a lecției, la constatari nesemnificative

și la unele indicații metodice elementare.

La una din școlile Capitalei, un colectiv de inspectori metodiști a efectuat timp de o săptămînă controlul și îndrumarea predării unor discipline. Pentru fiecare din disciplinele vizate de inspekție colectivul dispunea de un inspector de specialitate. La multe din aceste discipline s-au făcut constatări judicioase, s-au dat îndrumări utile. Să vedem însă ce s-a întîmplat la limba română. Aici s-a ajuns la concluzii care apreciază modul cum își concepe și își desfășoară munca profesora respectivă fără o discuție prealabilă cu aceasta și mai mult, fără să se fi asistat la o singură oră predată de ea. Totul s-a bazat pe o lucrare de sondaj, pe studierea cataloagelor și a planurilor calendaristice.

Semnificativ este faptul că, semnificativ unele lipsuri cu privire la modul de exprimare al elevilor, procesul verbal cuprinde el însuși asemenea lipsuri. Iată o mostră: „Din punct de vedere compozițional, sînt foarte multe neajunsuri (nici o aranjare a ideilor, fără introducere, motivări slabe, sudură defectuoasă între idei, îndreptunări și motivare — acolo unde se încearcă destul de timid)”.

Iar „îndrumările” sună precum urmează: „Pentru înlăturarea unor astfel de lipsuri trebuie să

CONSTANTIN RADOI

(Continuare în pag. 3-a)

1907 — ANUL MARIIL RĂSCOALE

GH. DRĂGAN
doctor în științe istorice

Produs al contradicțiilor de neîmpăcat dintre țărănimii și clasele exploatare, a lipsei acute de pămînt pentru masele țărănești, al condițiilor înrobitoare create de învoielile agricole, al abuzurilor fără seamăn și fără de sfîrșit, al celei mai crunte exploatare a țărănilor oprimați de către moșieri, arendași și administrația de stat burghezo-moșierească, al „traului de cîine bătut” al țărănimii, cum scria ziarul mișcării socialiste, „România Muncitoare”, răscoala din 1907 constituie o impresiune mărturie a capacităților și energiei revoluționare a țărănimii.

Principalul obiectiv al luptei țărănimii române la începutul secolului al XX-lea îl constituia rezolvarea problemei agrare, în fapt necesitatea excluderii pe cale revoluționară a rămășițelor feudale și implicit înlăturarea monopolului moșierilor asupra pămîntului. În realizarea acestor țeluri era interesat și proletariatul, căruia îi revenea rolul istoric de a duce societatea înainte, sarcina de a conduce și călăuzi transformările necesare în direcția burghezo-democratică.

Cauza principală a răscoalei din 1907, ca și a răscoalelor țărănești anterioare, a constituit-o lipsa acută de pămînt a țărănimii. Menținerea marii gospodării moșierești deținătoare a majorității suprafețelor de pămînt în noile condiții, generate de dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste în jumătatea a doua a secolului al XIX-lea, a determinat ca un mare număr de țărani să posede doar loturi infime sau chiar să fie cu totul lipsiți de pămînt, a contribuit la menținerea unor relații semif feudale și a altor forme de înrobire a țărănimii de către moșieri. În timp ce 4.171 mări proprietari, reprezentînd 0,43 la sută din numărul posesorilor de suprafețe agricole și forestiere, stăpîneau 57,41 la sută din totalul suprafeței agricole a României, cei aproape un milion de țărani cu proprietăți mici dețineau abia 34,18 la sută din înținderea cultivabilă și forestieră a țării, iar 300.000 țărani, capi de familie, nu posedau nici un petec de pămînt.

Întrînd condițiile de viață ale țărănilor, unul dintre participanții la răscoală spunea: „Boierii nu pușeseră mari greutăți pe spate de nu mai puteam trăi, luam pămînt în parte, fără plată îl muceam, îl seceram la masină, treieram, făceam zile de clacă. Toată ziua trebuia să macin la porumb, să vînturi grîu, să cari. Îți da boierul 2-3 pogonine să le mucești în parte. Pogonul meu avea 4000 m pătrați, pogonul lui avea 6000 mp, iar în toamnă își oprea tot: ba că nu ai făcut ierbură, ba că n-ai adus găina grasă. Pîndarii, administratorii care erau pe moșie pe noapte, veneau și ei pe la porțile noastre. Ba să le dăm 5-6 ouă, ba să le dăm limba porcului la 25 decembrie cînd tăia omul porcul, că atia avea el, dacă-l avea, ba să ducem coanasului

proprietarului cîte un mușchi al porcului”.

Calamitățile naturale de la începutul secolului al XX-lea și condițiile primitive de exploatare a pămîntului au înrăutățit și mai mult starea țărănimii. La toate acestea se adăugau dobinzile ridiccate la banii pe care țărani erau de obicei nevoiți să și-i procure împrumutînd de la cămătari, ca și impozitele și taxele mari stabilite de statul burghezo-moșierească. Era știut că țărani plătia de două ori mai mult impozit pentru un hectar de pămînt decât moșierul. Bolile sociale făceau ravagii. Numai în primul deceniu al secolului al XX-lea s-au înregistrat în mediul rural 200.000 de cazuri de pelagră. Dezvăluind adevăratele cauze ale acestei situații, eminentul savant dr. Victor Babeș arăta că pelagră „dă de gol” tot egoismul claselor exploatare. Lipsa de drepturi politice, corupția existentă în aparatul de stat, abuzurile și samavolniciile justiției completau tragica situație a țărănimii, favorizînd terenul unor grave răbuniri populare.

Un rol important în trezirea conștiinței revoluționare a maselor țărănești l-a avut, în perioada premergătoare evenimentelor de la 1907, propaganda socialistă desfășurată la sate. Aici înaintea de răscoală cît și în timpul acesteia au fost răspîndite printre săteni ziare, broșuri, apeluri, manifeste socialiste. Alături de acestea, o largă circulație în lumea satelor au avut-o poezia lui G. Cosbuc „Noi vrem pămînt”, apelu „Către săteni” redactat de Vasile M. Kogălniceanu, pamfletul lui N. Torga „Dumnezeu să-i ierte” etc. Toate acestea fiind răspîndite în timpul răscoalei, autoritățile de stat le-au considerat materiale incendiare. Ele au pregătit elementele favorabile stării de luptă a maselor țărănești, trezind în sinul lor un puternic ecou.

Un rol însemnat a jucat în pregătirea evenimentelor revoluționare și stăruința învățătorilor. Încă din anul 1893, numeroși învățători s-au situat alături de țărani în lupta acestora împotriva exploatarelor. Printre cei arestați cu acel prilej se aflau, de exemplu, Mihail Timuș, învățător din județul Ilfov, care a fost purtat legat pe ulițele Capitalei. El însuși avea să scrie mai tîrziu că de la un capăt la altul al țării învățătorii au suferit „prigoniri, procese, torturi, închisoare chiar, iar unora li s-a tras moartea pentru dragostea ce-au avut de a desteleni mintea ruralilor noștri din fagașul cel de moarte al bătrînei ignoranțe și eaci venie au fost cunoscuți... ba că s radicali, ba socialisti, terorști, dinamitari, provocatori de răscoală etc. etc. de cîte tre cei ce vedeau cu ochi răi ridicarea prin cultură a țărănilor noștri” („Revista Învățătorului” an I, nr. 2, oct. 1890). În preajma anului 1907,

(Continuare în pag. 4-a)

ÎNSEMNAȚE MOMENTE DE BILANȚ ALE ACTIVITĂȚII SINDICATELOR

Momente de bilanț ale activității sindicale desfășurate în scoli în anul care a trecut, recente conferințe și adunări generale ale sindicatelor din învățămînt au dovedit învingător că acțiunile întreprinse în acest domeniu se înscriu pe linia ascendentă a succeseelor înregistrate de întregul front al desăvîrșirii construcției socialiste din România, sprijinînd într-o măsură mereu mai importantă ridicarea pe trepte superioare a școlii noastre.

Orientată de documentele de partid, de concluziile Congresului Sindicatelor privind direcțiile și formele activității sindicale din România Socialistă, de sarcinile trasate de Conferința Uniunii Sindicatelor din instituțiile de învățămînt și cultură, activitatea sindicatelor din scoli s-a desfășurat — așa cum s-a menționat la loc de frunte în majoritatea dărilor de seamă prezentate — cu o eficiență sporită. La ridicarea nivelului ac-

tivității sindicatelor din învățămînt, la direcționarea acțiunilor acestora către punctele nodale ale sarcinilor din învățămînt, la promovarea unor metode cît mai adecvate obiectivelor urmărite au contribuit în bună parte îndrumările directe, nemulocite pe care, în baza actualului Statut al Sindicatelor, organele de conducere ale Uniunii de ramură le-au acordat comitetelor sindicale într-o măsură mult mai amplă decît în trecut.

Conținutul dărilor de seamă prezentate în cadrul conferințelor de analiză a activității sindicatelor de învățămînt, luările de poziție ale participanților la discuții, propunerile prezentate de aceștia constituie, în general, dovezi elocvente cu privire la linia ascendentă pe care a înregistrat-o în ultimul an contribuția organizațiilor sindicale din scoli la rezolvarea problemelor majore ale activității școlare, la educarea membrilor de

sindicat, la îmbunătățirea, continuarea condițiilor materiale și culturale de muncă și de viață a acestora. Ca o primă constatare cu caracter general se impune faptul că numeroase sindicate au adoptat în stil corespunzător de muncă, utilizînd forme specifice, adecvate, de natură să sprijine eficient realizarea marilor obiective ale învățămîntului, să lărgească propaganda cultural-educativă inițiată de sindicate să întărească colaborarea sindicatelor cu alte organizații de masă sau cu diferite instituții.

Lucrările conferințelor au arătat că direcția principală a acțiunilor desfășurate de sindicate a constat în sprijinirea activității cadrelor didactice pentru ridicarea calității procesului de învățămînt, pentru perfecționarea continuă a muncii de pregătire a tineretului generațiilor. O importantă componentă a acestui sprijin a constituit-o grija comitetelor sindicale pentru perfecționarea profesională și pedagogică a corpu-

lui profesoral. În această privință sînt relevabile, cu deosebire, acțiunile întreprinse de sindicatele din învățămînt ale raioanelor 23 August (președinte Constanta Tarcea), Tudor Vladimirescu (președinte Const. Botezatu) și Nicolae Bălcescu (președinte Mariana Ionescu).

În raionul Tudor Vladimirescu, de exemplu, pe baza indicațiilor comitetului sindicatului, birourile grupelor sindicale de la școlile generale nr. 71 nr. 72, nr. 73, nr. 75, nr. 80 și nr. 87 au organizat disucții pe teme profesionale cu privire la ponderea și metoda utilizării mijloacelor audio-vizuale moderne, la procedeele menite să asigure însușirea conștientă și temeinică a cunoștințelor etc. La Liceul „Al. I. Cuza”, precum și la școlile generale nr. 82, nr. 89, nr. 93, nr. 94 au fost dezbătute, în cadrul consățiilor profesionale organizate de grupele sindicale, probleme în legătură cu eficacitatea metodelor

folosite în scopul ridicării nivelului la învățătură al elevilor, cu îndrumarea activității individuale a acestora, cu organizarea lecțiilor de recapitulare etc. Birourile grupelor sindicale de la liceul „Emil Racoviță”, de la școlile generale nr. 16, nr. 49, nr. 53 și nr. 85, de la Școala de ambiopi, care fac parte din sindicatul învățămînt al raionului 23 August, au organizat expuneri profesionale în legătură cu educația preadolescenților, cu fătirea complexă a personalității elevilor, discuții privind logica predării etc.

În activitatea din ultima perioadă au căpătat o pondere deosebită forme eficiente ale muncii de perfecționare cum ar fi conferințele de informare științifică expuse de specialiști din învățămîntul superior și din instituțiile de cercetare, folosite doar rarori în trecut. Comitetul sindicatului învățămînt din raionul 23 August, de pildă, a sollicitat profesorul universitar I. Berea să prezinte în fața cadre-

lor didactice expunerea „Probleme psihopedagogice ale modernizării învățămîntului” și profesorul universitar Gh. Galbură să le vorbească despre „Industria completă în matematică”. La solicitarea aceluiași sindicat conf. univ. Dumitru Migu a vorbit în fața corpului didactic din raionul 23 August despre „Curentul simbolist”, prof. univ. Gh. Goian despre „Metode noi de predare”, lector univ. V. Radulian despre „Criterii pentru stabilirea temelor”. La rîndul lor comitelele sindicatelor învățămînt din raioanele Nicolae Bălcescu și 30 Decembrie au organizat expuneri pe teme pedagogice cu conținutul unor cercetători de la Institutul de științe pedagogice. Comitetul sindicatului învățămînt din raionul Tudor Vladimirescu a organizat experimental, în colaborare cu redacția „Gazetel învățămîntului”, o „masă rotundă” despre

(Continuare în pag. 4-a)

Tribuna experienței

Demonstrarea aplicațiilor practice

Studiul fizicii în școlile de opt ani este interesant pentru elevi și eficient numai în măsura în care explicarea pe baze științifice a fenomenelor este însoțită de demonstrarea aplicațiilor practice ale acestora, de probleme și exerciții care-i pun pe elevi în situația să găsească relații noi, cât mai variate, între noțiunile pe care le-au învățat. De aceea, când predau, de pildă, principiul vaselor comunicante sau legea lui Arhimede, prezint elevilor și aplicațiile practice ale acestor legi — la canalizarea orașelor, la irigații, transporturi, la navigație sau aeronautică; atunci când studiez cu ei motoarele termice le fac cunoscută aplicarea lor în transporturi; la predarea lecțiilor despre undele electromagnetice, despre modul lor de propagare și recepționare, mă refer la radiofonie etc.

Considerând că este absolut necesar ca elevii să înțeleagă din explicațiile date, află legătura cu și interdependența fenomenelor din natură, am subliniat cu fiecare prilej legătura dintre diversele fenomene. De exemplu, la predarea lecției despre electrici-

tatea atmosferică am făcut legătura cu capitolul din fizică în care este tratată propagarea căldurii prin conecție. Am vorbit cu acest prilej despre formarea vinturilor care poartă norii și despre electrizarea acestora din urmă prin frecare. Când am vorbit despre acțiunea curentului electric asupra acului magnetic am arătat variația intensității cimpului creat de curentul electric, dependența dintre cimpul electric și cel magnetic, precum și existența cimpului electromagnetice, atât de necesar înțelegerii capitolului despre radiotehnică.

În pregătirea materialului didactic, însoțindu-mi explicațiile de experiențe ori de cite ori acest lucru este cu putință. De exemplu, am demonstrat mișcarea acului magnetic adus în apropierea unui conductor străbătut de un curent electric, subliniind o dată cu efectuarea experienței acele conținuturi care iltulterior îi vor convingea pe elevi la înțelegerea modului de funcționare a unui electromotor. Mai mult, îi antrenez și pe elevii să lucreze nemijlocit la unele aplicații practice, fie în clasă,

fie în cadrul cercului de spectulare. De exemplu, elevii clasei a VI-a au reușit să înțeleagă bine importanța măsurătorii numai când au fost puși în situația de a face ei singuri măsurători. Elevilor din clasa a VII-a le-am cerut să rezolve o problemă din viața practică: „Trebuie ridicată o greutățe foarte mare. Dispunem de birghii de 2 m lungime, de un plan înclinat și un sistem de scripete. Care din aceste mașini simple este cea mai indicată dacă se folosește forța omului și care va trebui să fie puterea unei mașini care va face același lucru într-un timp de zece ori mai scurt decât omul?”

Pentru a-i ajuta pe elevii clasei a VII-a să înțeleagă deosebirea dintre lucrul mecanic util și lucrul mecanic consumat, să-și însușească noțiunea de randament, am construit cu ei circuite electrice, le-am cerut să măsoare tensiunea și intensitatea curentului, deci să lege în circuit aparata de măsură și să le citească.

Foarte mult îi atrage pe elevi activitatea în cercul tinerilor fizicieni. Ei au construit bunăoară, în acest cerc, aparate de recepție

cu galenă. Primele emisiuni printre la aceste aparate le-au stîrnit o bucurie de nedescris. Succesele le-au trezit interesul de a se documenta suplimentar, și astfel au ajuns în scurt timp să construiască radioreceptori cu două și trei tuburi. Acum micul grup care a lucrat inițial la construirea aparatului de recepție a devenit un grup mare, bine organizat. Am organizat și un grup al dezlegătorilor de probleme de fizică, care în scurtă vreme s-a dovedit a fi foarte activ. Inițial s-a pornit de la „gazeta” specială, afișată în holul școlii, în care erau prezentate probleme propuse spre dezlegare. Elevii rezolvau aceste probleme, introducînd apoi rezultatele într-o cutioară fixată anume în gazeta. Rezultatele reușite erau citate în gazeta, cele deosebite de bune fiind redată „in extenso”. Cînd s-a trecut la rezolvarea unor probleme mai complicate, din „Revista de chimie și fizică”.

De mult interes s-a bucurat concursul între elevii claselor a VIII-a, care a avut ca obiect formularea unei probleme de fizică.

S-au propus, printre acestea, probleme ca: Să se calculeze presiunea produsă asupra sinelor de o locomotivă cu șase osii, care cîntărește 60 tone, dacă suprafața de contact în fiecare roți cu sinele este de 5 cm². Să se determine în ce putere puterea unei căderi de apă, dacă înălțimea de la care cade apa este egală cu 6 m, iar debitul de apă este egal cu 5 m³ pe secundă. Ca cantitate de cupru să se depună la catod dacă printr-o soluție de azotat de argint trece un curent electric cu tensiunea de 60 de volți timp de o oră, știind că intensitatea este de 10 A? Nu s-ar putea afirma, desigur, că aceste probleme sînt strict originale, dar ele dau dovada unei străduinți reale a elevilor de a aduce în textul problemelor un aport personal. Cu astfel de mijloace caut să-i pregătesc pe elevii mei pentru studiul ulterior al unor probleme mai complexe, conștient de faptul că viitorii tineri trebuie pregătiți încl din școala generală.

Prof. STELIAN ANGHELUTA
Bîrlad

În vizită la Muzeul Satulul

Pornind de la interesele elevilor

Deși abstract, psihologia este o știință deosebit de frumoasă prin perspectivele ce le deschide asupra vieții în general, asupra oamenilor, prin largile ei potente educative. Totuși este ca, cînd de dragostea pentru această disciplină să găsim calea spre receptivitatea elevilor.

La vîrstă îndrăzneată a adolescenței elevii sînt pătrunși de dorința romantică de a căuta taină și a le găsi răspunsul. Multe dintre înfrîngeri le sînt pe sine, pe refer la cunoașterea de sine, la cunoașterea tovarășilor, la unele procese psihice care intervin în cazul viselor, iluziilor etc. Vor să știe ce este sufletul, ce este iubirea, ura, cum pot unii să memoreze ușor un material bogat și cite altele. Ei se îndreaptă de obicei spre psihologie ca spre o lume plină de speranțe, în care pot afla rezolvarea multor din incertitudinile lor. Treptat, însă, în unele cazuri intervine o rezervă, o răcoare față de acest obiect, pentru că în cele din urmă

invățarea la psihologie să fie socotită doar una din multele obligații școlare. Care să fie cauza? Discuțiile purtate cu elevii înșiși, cu colegii, cu unii inspectori m-au dus la concluzia că odes cauza sînt în primul rînd, cu eroii care pot constitui exemple de viață etc. Consider că aceasta nu-i dilematism, nu-i superficialitate, nu-i diluția materialului științific, ci este o cale de a pătrunde în fondul științific al problemei, o cale care poartă amprenta vieții și este o prilej de sufletului adolescentului. Încă de la începutul lecției subliniez importanța chestiunii care se prezintă, legînd-o de viața elevilor. Am constatat nu o dată că, dacă acestia realizează importanța unei chestiuni, își sporesc eforturile de a înțelege de a aprofunda. Nu trec niciodată nemijlocit la rezolvarea ei, folosesc în toate cazurile un punct de plecare: amintiri și fapte în raport cu viața și cu clasei sau a unui elev, o ilustra-

re dintr-o carte citită, dintr-un film recent vizionat etc. În felul acesta îl fac pe elev să vadă în împlinirea ideilor sale, în ale chiar de natura cea mai abstractă, cu dispoziții afective pozitive, care permit un mai eficient transfer de cunoștințe de la școală în clasă. În analiza sentimentului de iubire, de exemplu, pornesc de la una din poezii eroice ale lui Eminescu, de la o scenă din „Roméo și Julieta” sau de la alte exemple cu mare rezonanță în spiritul elevilor. Interesul adresat lecției scurge spontan din discuții și din gîndirea creatoare a marilor inventatori și descoperitori, a unor oameni care și-au lăsat viața pentru o cauză, în care se vede în relief, îndemnînd la comparație, la autocunoaștere, la autoeducație. Studiul psihologiei devine astfel pentru elevi un instrument necesar perfecționării

propriei lor personalități. Fără a săd ori la simpla însușire a cunoștințelor teoretice, îi îndrum pe elevi spre interpretarea psihologică a manifestărilor de conduită — ale lor proprii ca și ale colegilor. Anvîntat în astfel de acțiuni, și dau și mai bine seama de finalitatea practică a cunoștințelor de psihologie.

La alta ordine de idei, secolul al XX-lea a vădit o schimbare în psihologia școlară, care stimulează gîndirea și imaginația, în ce are interesul elevilor pentru cele studiate. Și, în sfîrșit, nu sînt de neglijat faptul că unele activități spre activitățile elevilor care se creează prin tonul elevilor, prin pasiunea expunerii, prin nota de lirism care atestă dragostea profesorului pentru disciplina sa.

Prof. MIHAI RADUCANU
Serdu

PE TEME PIONIEREȘTI

Oglinda activităților

Ni sa întîmplat să întrebăm pe unii comandanți de unitate la ce activități pionierești putem asista în următoarele zile și să primim răspuns numai după ce aceștia se consultau cu comandanții de detașamente. Dar am avut prilejul să primim și răspunsuri prompte. Aceasta s-a întîmplat acolo unde, pe un orar centralizat, analog cu orarul școlar, s-au trecut toate activitățile detașamentelor programate pe un trimestru, pe zile și ore. În unele unități această oglindă a muncii pionierești se întocmește numai pe o lună, dar și așa ea este elocventă din multe puncte de vedere.

În primul rînd, ea oferă comandantului posibilitatea de a ști în fiecare moment ce activități se desfășoară, îi arată pulsul muncii respective și îi permite să controleze operativ și selectiv. În al doilea rînd, un astfel de orar dă prilejul unor comparații, al unor corecții din mers. Bunăoară, într-un detașament sînt prea multe activități

descoperă că în unele detașamente sînt cuprinși toți pionierii, unii chiar la mai multe cercuri, iar în altele numărul participanților este redus, sau chiar inexistent. Aspectele care se desprind dintr-un asemenea calendar al activității cu pionierii sînt departe de a fi epuizate în considerările de mai sus. Ele sînt inscriu mai ales pe linia posibilității de asigurare a unui control operativ și eficient, a aprecierii doazului activităților, a frecvenței și varietății acțiunilor specifice, a orientării lor, a asigurării caracterului de masă pentru unele manifestări, a încadrării riguroase în timp și a posibilității de îndrumare concretă a fiecărui detașament. Date fiind aceste avantaje, recomandăm tuturor comandanților de unități să-și întocmească calendarele sinoptice ale activității pionierești, ajutor prețios, izvoit din experiența comandanților fruntași.

PATIIA SILVESTRU

Esențialul recapitulării

Recapitularea materiei în vederea pregătirii optime a candidaților la examenele de bacalaureat i se consacră anul acesta o perioadă de timp mai întinsă decît în anii precedenți. Utilizarea cu maximum de eficiență a acestui timp implică o stabilire atentă a temelor, o pregătire minuțioasă în vederea discutării lor, indicarea modului cum să se desfășoare studiul individual pentru asigurarea unui succes deplin la examen. Este cu totul contraindicat să se puerască în perioada recapitulării, la o lucrare în revistă a întregii materii prevăzute de programele de bacalaureat, fără o discernere a esențialului de neesențial, a generalului de particular, a valorii de nonvaloare.

La probele de literatura română din cadrul examenului de bacalaureat se cere materia studiată în cursul liceului, adică istoria literaturii române în ceea ce are fundamental și valoros de la originea pînă azi. Recapitularea acestei imense materii în cîteva săptămîni reclamă o stăpînire aprofundată a problemelor, o mare măiestrie pedagogică. Se impune, ca prim punct de pornire, o împărțire a materiei pe perioade, pentru a fixa configurația marilor epoci ale literaturii noastre, cu trăsăturile lor caracteristice, liniile principale ale evoluției literaturii române. Societatea recapitularea ar trebui să se desfășoare pe mai multe planuri, cu diverse tipuri de teme, pentru ca, prin subiecte de sinteză, precum și prin atele mai restrînse ca sferă, să se parcurgă ceea ce constituie esențialitatea acestei discipline. Subiectele de sinteză conturează, definesc problematica literaturii române, stabilesc profilul ei. În această categorie ar intra, după opinia noastră, teme de tipul: Contribuția literaturii religioase din secolul al XVII-lea la dezvoltarea limbii literare române; Caracterul cronichilor moldovene din secolul al XVII-lea; Dimitrie Cantemir, o mare personalitate de renume europeană. Opere importante cu caracter literar și istoric ale lui D. Cantemir; Școala ardeleană, manifestare pe plan cultural și literar a luptei de emancipare a românilor din Transilvania; Apariția și evoluția romantismului românesc. Fazele principale în evoluția acestui curent în literatura română; Intențierea realismului critic, caracterul ideologic-estetic și dezvoltarea lui; Constituirea de sine stătătoare a

criticii literare în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (T. Maiorescu, C. Dobrogeanu Gherea); Tematica creației eminesciene; Dramaturgia lui I. L. Caragiale, primă realizare artistică a realismului critic în literatura română; Imaginea satului românesc ardelean — cu problematica socială și psihologică din vremea pătrunderii relațiilor capitaliste — în opera lui Slavici; G. Coșbuc, poet al aceluia mare roman de la țară (după caracterizarea făcută de Ghenea); Simbolismul, poporanismul, simbolismul; Direcțiile principale de dezvoltare a literaturii române între cele două războaie mondiale: tradiționalismul, modernismul, dezvoltarea în continuare, a filonului realist; reviste literare conduse sau îndrumate de Partidul Comunist Român; Viața intelectualului român oglindită în creația sadoveniană; Viziunea trecutului național în romanele istorice sadoveniene; Problematica satului românesc prezentată de L. Rebreanu în romanele sale; Demasarea ororilor războiului în literatura dintre cele două războaie mondiale; Tematica lirică argeșeană; seleta de absolut și revolta neînteleasă, „fiorile de mușcal”; universul mic, sufletul infantil, munca și viața domestică; Evocarea vieții rurale dinainte de Eliberare în proza noastră actuală; Problematica vieții satului actual în proza din ultimele două decenii; Viața de ună zugrăvită în literatura română actuală; Critica literară actuală; telurile și rolul ei în dezvoltarea literaturii contemporane etc.

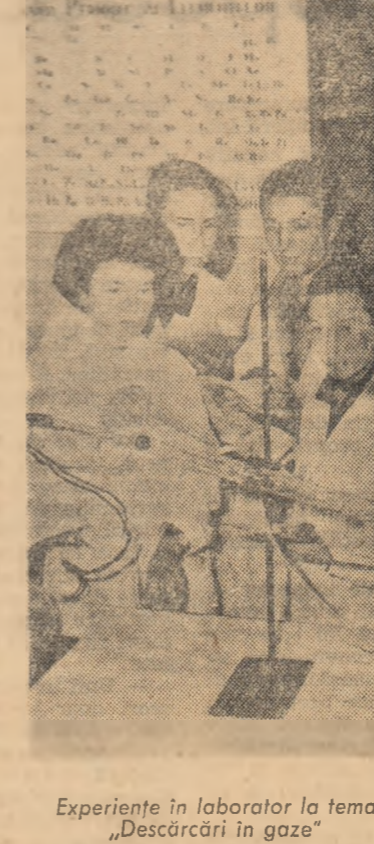
Dar recapitularea unei materii nu se oprește doar la probleme mari, cu sferă largă de cuprindere, la contururi și scheme, la caracteristici de ansamblu. Fără a desceinde în detalii nesemnificative, neesențiale, profesorul este chemat să-și concentreze atenția și asupra unor probleme de genul: Critica instituțiilor și a mentalității feudale în „Tiganiada”; Alexandru Lăpușneanu, capodoperă a navelisticii noastre. Portretul lui Al. Lăpușneanu și al lui Motoc; Poezia patriotică și satirică a lui Gr. Alexandrescu; Mesajul patriotic și revoluționar al poemului „Cîntarea României”; V. Alecsandri, culegător de poezie populară și creator de poezie inspirată din folclor; Evocarea romantică a trecutului istoric în „Despot-Vodă”; Romanul „Clocotii vechi și noi” de N. Filimon, imagine a epocii din preajma războaielor

T. Vladimirescu; Caracterul romantic al navelor lui Al. Odobescu; Caracterul esențial al operei „Pseudodogmatice”; Piesa „Răzvan și Vidra”, înaltă mare creație dramatică românească. Studiile critice consacrate de T. Maiorescu scriitorilor esenși și valoarea lor; Poema de revoltă și eristică socială a lui M. Eminescu; Importanța folclorică în lirica eminesciană; Elemente de eristică socială și particularitățile realizării lui I. Creangă în amănunț și povestiri; Problematice și satira infamantă în „Amintiri”; Profilul moral al personajelor din opera lui I. L. Caragiale; Procesul de dezumanizare a omului sub influența benzinei în proza lui Slavici; Rolul lui Ghenea în critica noastră literară; „Neamul Comăneștilor”, tablou al începuturilor de descompunere a clasei boierești; Profilul moral al lui Tânase Scăliu; Tipul averului dezumanizat în novelele „Hagi Tudose” de B. Delavrancea; Capacitatea evocatoare a lui B. Delavrancea în dramaturgia de inspirație istorică; Drama lui Ștefan cel Mare din fragoza istorică „Așez de Soare”; Școala argeșeană în mediul rural; Creația lui G. Coșbuc; Poezia naturală la G. Coșbuc; Revolta lui G. Coșbuc împotriva regimului de exploatare, oglindită în creația lui literară; Poezia de revoltă socială a lui O. Goza; Monumentalitatea născocilor zugrăvită în romanul „Jumneacă” de Cezar Petrescu; Destinul lui Șt. Gheorghidiu din romanul „Ultima noapte de dragoste, înția noapte de război”; Profilul moral al lui N. Bălcescu în drama cu același titlu și romanul „Un om între oameni” de Camil Petrescu; Figura caracteristică societății vremii zugrăvite în romanul „Enigma Otiliei” de G. Călinescu; Caracterul de manifest literar al poeziei „Testament” de T. Arghezi; Volumul „1907” de T. Arghezi, frescă a evenimentelor din timpul războaielor țărănești din anul 1907; Concepția lui T. Arghezi asupra evoluției și progreselor omului în Cîntare Omului; Monumentul 1907 evocat în romanul „Descult” de T. Stancu; Evocarea vieții rurale înainte de Eliberare în romanul „Moromeții” de Marin Preda; Figura lui Ilie Moromete, profilul său moral; Problematice social-politice a satului ardelean în epoca reformei agrare, prezentată în romanul

„Beina” de Titus Popovici; Etanșe lirice; lui M. Beniuc; Sensurile poemului „Surusul Hiroșini”; de Eugen Jebeleanu etc. Fără îndoială, problematica literaturii noastre trebuie însoțită de elevii în semnificațiile ei fundamentale. În același timp, se impune cu necesitate ca și în timpul recapitulării să se acorde atenția cuvenită valorilor artistice ale creației scriitorilor noștri mari, specificității artistice a fiecărui scriitor studiat, fiecărui operă importantă. De aceea, în cadrul lecțiilor de recapitulare ar putea figura și unele teme precum: Arta evintului la Eminescu; tehnica artistică, limbajul, stilul, versul, modurile de creare a imaginilor artistice în poezie; Arta narativă la I. Creangă; Particularitățile omului în opera lui I. Creangă; Perfecțiunea realizării artistice în teatrul lui I. L. Caragiale; Limba și stilul lui Caragiale; Mijloacele de expresie specifice în opera lui Caragiale; Tehnica sa artistică; Caracterul limbii, stilului și versului lui G. Coșbuc; Arta lui L. Rebreanu de a zugrăvi psihologia maselor în mișcare; Arta narativă sadoveniană, M. Sadovenian, creator în limbă; Arta compoziției și stilului la Camil Petrescu. Tehnica redactării romanului la Camil Petrescu; Noutatea și originalitatea artei argeșene. Forța de plasticizare a expresiei, inovațiile în limbă, vers, stil. Metafora și simbolul argeșean; Arta lui Marin Preda în analiza minuțioasă a sufletului țărănesc, tehnica portretistică, mijloacele de expresie caracteristice stilului lui Marin Preda; Arta prezentării maselor în mișcare în romanul „Șteea” de Titus Popovici. Paralelă, în acest sens, cu romanul „Răcoala” de Liviu Rebreanu; Arta poetică a lui M. Beniuc etc.

Firește, nici un profesor nu va putea recapitula cu elevii, în perioada dinaintea examenului de bacalaureat, toate temele enumerate aici. Fixarea temelor depinde, cum e și firesc, de gradul de pregătire al unei clase, de ceea ce știe profesorul de specialitate că au mai multă nevoie elevii săi. Subiectele prezentate mai sus sînt doar sugestii, pe care, adaptîndu-le condițiilor specifice ale clasei lor, profesorii le-ar putea lua ca punct de plecare în stabilirea tematicii recapitulării.

AL. BOJIN

Experiențe în laborator la tema „Descărcări în gaze”

„Descriptio Moldaviae”

S-au împlinit 250 de ani de la apariția operei lui Dimitrie Cantemir „Descriptio Moldaviae”, una dintre cele mai reprezentative scrieri ale marelui învățat român, destinată expunerii tezelor sale patriotice cu privire la istoria poporului nostru.

Scriș în latină, ca răspuns la invitația adresată de Academia din Berlin, al cărui membru Cantemir fusese ales, cu elogi, în 1714, „Descriptio Moldaviae” nu este numai prima operă de acest gen din istoria culturii noastre, dar și o lucrare care a contribuit în largă măsură la dezvoltarea literaturii europene a genului. Destinată Europei civilizate, ea înseamnă, în același timp, și o fierbinte pledoarie a autorului pentru independența Moldovei și pentru înlăturarea puterii boierilor trădători. Fundată pe o concepție științifică superioară și marcînd nu numai valoarea metodei pe care Cantemir se străduia să o aplice în cercetarea fenomenelor, dar și îndrăzneala lui de inovator în cîmpul științei, lucrarea pune în lumină patriotismul marelui cărturar, care scrie cu mîndrie despre țara sa, dorînd să prezinte strănătății imaginea unui popor vi-

teaz și a unor pămînturi bogate și frumoase. O valoare deosebită dobîndește „Descriptio Moldaviae” prin faptul că este monografie științifică, faptură care corespunde unei necesități de metodă — înouînd disciplina științifică a geografiei în țara noastră — dar însemnă în același timp și o expresie a gîndirii social-politice a autorului. De o mare valoare este și harta care însoțește — prima hartă a Moldovei! — lucrarea de autor. Pentru lumea școlii are o deosebită însemnătate mai ales valoarea instructivă și educativă a cărții. Mult cu de învăț școlarii de azi, de pildă, din patriotismul lui Dimitrie Cantemir, din pasiunea lui de cercetător, ca și din descrierea măiestrită a peisajului, a satelor și orașelor, a bogățiilor naturale, din relatarea călduroasă a faptelor și evenimentelor de larg răsunet ale istoriei, privity în spiritul adevărului și dreptății. Istoricul cu temeinică pregătire științifică subliniază aici cu mare amărăciune, o dată mai mult, ideea că opresiunea otomană înăbușă dezvoltarea economică și politică a țării, cu concursul unor boieri trădători, arînd că „vanitatea și lăcomia scoț șapte piei

FANICA N. GHEORGHE

Despre stilul de muncă din licee

Se vorbește adesea, în ultimul timp, despre faptul că există o tendință de scădere a nivelului de învățământului mediu la cel superior, ceea ce influențează negativ rezultatele la învățătură ale unor tineri. S-au semnalat, în legătură cu aceasta, o serie de deficiențe ale programelor. Nu e mai puțin adevărat însă că intervin aici și unele cauze ale stilului de muncă din licee.

După părerea mea, o asemenea deficiență constă în faptul că în ultimele clase ale liceului se folosesc aceleași metode, procedee și mijloace de predare și verificare a cunoștințelor care se folosesc și în primele clase, ignorându-se formele mai adecvate vârstei elevilor mari, forme care ar constitui în același timp puncte de trecere de la învățământul mediu la cel superior. Apoi, elevii claselor mari nu sînt suficient deprinși cu studiul individual aprofundat, cu elementele de bază legate de cercetarea unei bibliografii, de alcătuirea unor fișe, a unui conspect etc.

Pe de altă parte, nu e mai puțin adevărat că personalul didactic din învățământul superior și teoretic pentru studenții din anul I la fel cum și teoretic pe cei din ultimii ani, fără să țină seama că au nevoie de o perioadă de adaptare.

Consider că în ultima clasă a liceului ar trebui folosite pe o scară largă prelegerea — ca tip de lecție pentru transmiterea cunoștințelor — și seminarizarea — pentru verificarea pregătirii elevilor.

Fișele, așa cum s-a mai arătat, este necesară și îmbunătățirea în continuare a programelor. Sint convins că din volumul de cunoștințe care trebuie să fie asimilate în prezent de către elevul din liceu (volum ce întrece uneori puterea sa de acumulare) mai pot fi eliminate multe elemente, dată fiind inutilitatea ori utilitatea scăzută a acestora. Eliminarea unor asemenea elemente (fără a afecta gradul înalt de pregătire generală) ar da posibilitatea să se adăncăască studiul noțiunilor științifice de profil, în cadrul celor două secții — umanistică și reală — pregătindu-l astfel mai bine pe elevii pentru facultățile spre care se vor îndrepta.

Prof. ALEX. LIGOR
Liceul „Gh. Gheorghiu-Dej”
Birlad

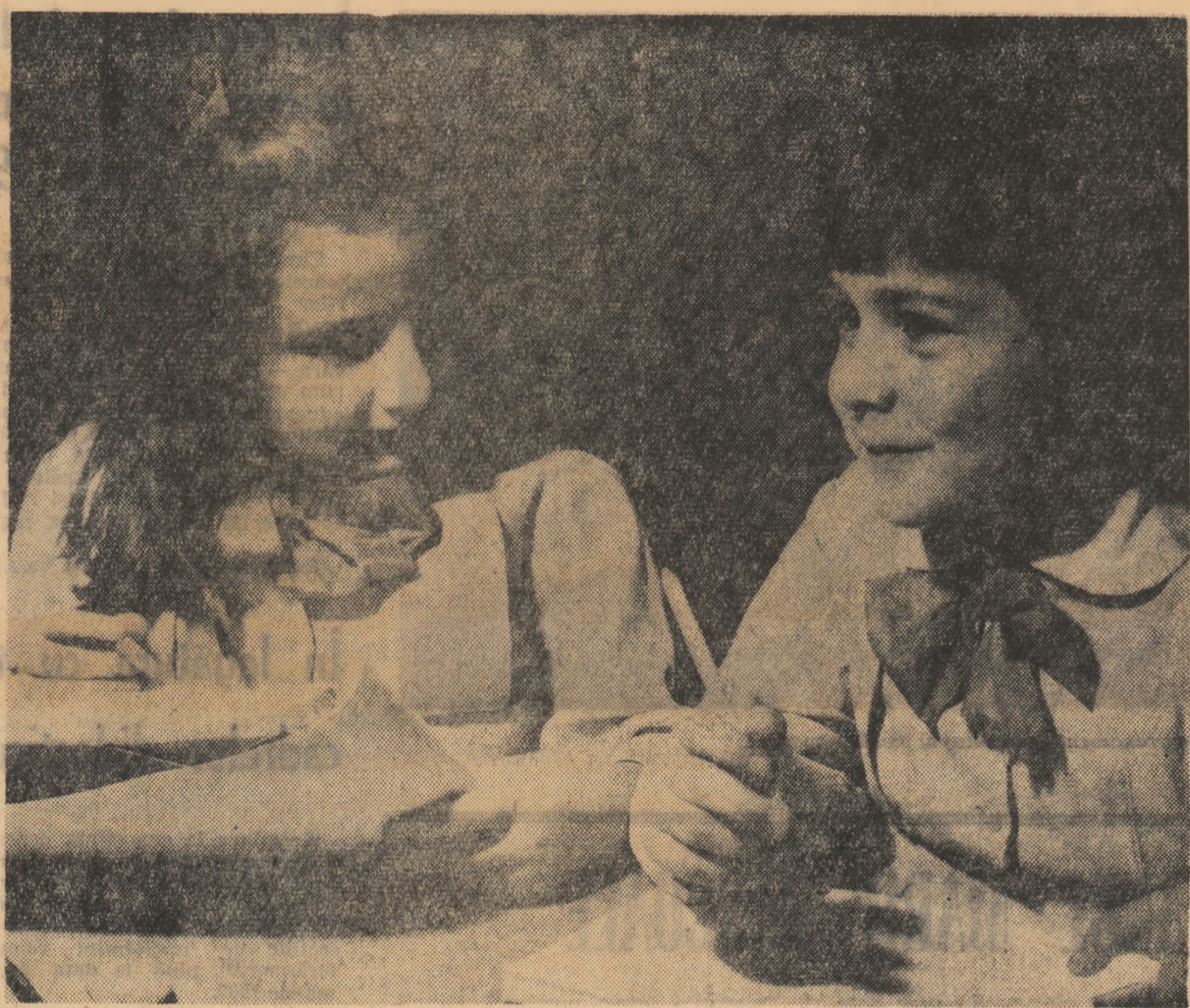
Pentru reabilitarea unei „cenușărese”

Actualul plan de învățământ al școlii generale prevede predarea lucrului manual numai la clasele I-IV; la clasele V-VIII sînt programate în școlile orășenesti activități practice, iar în școlile sătești, studii agricole.

Cred că problema înarmării cu deprinderi practice a elevilor din școlile sătești ar trebui privită mai larg, prin prisma cerințelor reale ale vieții. Este drept că acestor elevi le sînt necesare în primul rînd deprinderi de muncă agricolă, dar sînt convins că nu mă va contrazice nimeni atunci cînd voi spune că ei trebuie să cunoască anumite lucrări de țîmpărie, de mătăsărie etc.

Porînd de la experiența valoroasă din trecut și de la necesitatea de așază, este necesar ca și în clasele V-VIII să se predă generale de la șale să se scoala bătăilor — minuirea anumitor scule, executarea anumitor obiecte după desen, etc., în timp ce fetele ar învăța gospodăria, lucrul de mîna etc. Ora respectivă ne-ar oferi și o posibilitate în plus de a cunoaște înclinările elevilor, ajutîndu-ne astfel în îndrumarea lor corespunzătoare în continuare. În sfîrșit, este evident avantajul cunoștințelor de lucru manual pentru tinerii care vor rămîne în sat, desfășurîndu-și activitatea în cooperativele agricole de producție.

Inv. ION PASCU
director al ȘCOLII generale din satul
V. Alecsandri, raionul Galați

Inceput de drum in universul cunoașterii

Gradul didactic — un titlu de prestigiu

Rezultatele cu care s-au încheiat ultimele sesiuni de examene pentru acordarea gradului II la I.P.C.D.-Cluj ne conduc către unele concluzii cu caracter mai larg, mai general.

O privire retrospectivă evidențiază faptul că rezultatele în sfera pregătirii sînt mult superioare față de anii anteriori.

În ceea ce privește numărul învățătorilor și educatoarelor, cifra candidaților prezentați la ultima sesiune întrece totalul candidaților din ultimii patru ani la un loc. În comparație cu rezultatele obținute în prima sesiune, se observă o creștere considerabilă în buna pregătire și în rezultatele obținute de candidații rețelei școlare. Din numărul de 44 de educatoare și învățători, 40 au obținut gradul II.

Cunoscută fiind importanța lucrărilor metodico-științifice ca mijloc adecvat de analiză și generalizare a experienței didactice proprii și de îmbogățire a teoriei pedagogice prin datele furnizate de practica școlară, I.P.C.D.-Cluj a acordat toată atenția acestor lucrări. Destul de multe lucrări prezintă experiențe interesante, ca și unele generalizări care merită toată atenția. Semnificativ este faptul că mai bine de jumătate dintre învățători și educatoare (52,3 la sută) au realizat lucrări de înaltă științifică, notate cu 9 și 10. Între lucrările foarte bune amintim „Jocul ca formă de organizare a vieții copiilor în etapa activității alse” de educatoarea Maria Stoica din Cluj, „Organizarea colectivului de copii în grădiniță” de educatoarea Cătălina Nan din Oradea, „Măsuri pentru prevenirea și înlăturarea greselilor de ortografie și punctuației ale elevilor din clase I și a II-a” de Constanta Popescu din Simleu, „Unele aspecte ale introducerii elementelor noi în predarea aritmeticii la clasele I-II” de Ecaterina Bucși din Cluj, „Folosirea mijloacelor audio-vizuale în procesul de învățămînt la clasa a IV-a” de Margareta Ger-

gely din Satu Mare ș.a. Între lucrările foarte bune prezentate de profesori amintim „Probleme de determinare în geometria analitică” de Steliana Lungu din Cluj, „Probleme practice ale aplicării instruirii programate în predarea aritmeticii” de Iuliana Bai din Cluj, „Metodica predării temei „Dezvoltarea istorică a plantei-lor” la clasa a XI-a” de Nicolae Pernei din Zalău, „Dezvoltarea spiritului de cercetare științifică a elevilor prin antrenarea lor la studierea faunei actuale” de Gheorghe Isă din Gherla, „Familiarizarea elevilor cu principiile științifice ale agriculturii sociale în predarea botanicii la clasa a V-a”, de Ecaterina Crăciun din Oradea, „Monografia fizică și economică-geografică a raionului” de Anton Mădăraș din Tirgu Mures, „Activități organizate cu elevii pentru cunoașterea regiunii natale” de Nicolae Major din Nusfalău-Simleu, „Cum folosesc literatura beletristică și exemplele din viața oamenilor muncii din patria noastră în predarea psihologiei” de Vasile Borna din Mediaș, „Probleme ale formării noțiunilor de clase sociale și luptă de clasă în licee” de Ladislau Horvath din Oradea etc.

O constatare deosebit de încurajătoare o constituie faptul că cele mai bune lucrări metodico-științifice prezentate la gradul II nu au fost elaborate special în vederea obținerii acestuia, ci sînt rodul studiilor unor aspecte ale procesului instructiv-educativ în cadrul omisiilor metodice sau al cercurilor pedagogice și prezentate ulterior la sesiunile de comunicări științifice ale cadrelor didactice. Această cale duce în mod implicit la îmbogățirea conținutului lucrărilor, la îmbunătățirea lor în urma discuțiilor. Porînd de la această bază, elaborarea lucrărilor pentru obținerea gradului II a-pare ca o continuare și o valorificare firească a unei activități anterioare de cercetare.

Recenta sesiune de examene a arătat însă că este necesar un

sprîjin mai susținut al muncii de elaborare a lucrărilor metodico-științifice. Pentru aceasta nu este suficient numai „referatul” recentizat” de Steliana Lungu din Cluj, „Probleme practice ale aplicării instruirii programate în predarea aritmeticii” de Iuliana Bai din Cluj, „Metodica predării temei „Dezvoltarea istorică a plantei-lor” la clasa a XI-a” de Nicolae Pernei din Zalău, „Dezvoltarea spiritului de cercetare științifică a elevilor prin antrenarea lor la studierea faunei actuale” de Gheorghe Isă din Gherla, „Familiarizarea elevilor cu principiile științifice ale agriculturii sociale în predarea botanicii la clasa a V-a”, de Ecaterina Crăciun din Oradea, „Monografia fizică și economică-geografică a raionului” de Anton Mădăraș din Tirgu Mures, „Activități organizate cu elevii pentru cunoașterea regiunii natale” de Nicolae Major din Nusfalău-Simleu, „Cum folosesc literatura beletristică și exemplele din viața oamenilor muncii din patria noastră în predarea psihologiei” de Vasile Borna din Mediaș, „Probleme ale formării noțiunilor de clase sociale și luptă de clasă în licee” de Ladislau Horvath din Oradea etc.

Este cunoscut faptul că examenul de gradul II pentru învățători are cele mai multe probe. În general ele sînt necesare, așa că nu se poate susține suprimarea vreuneia. Opiniăm însă pentru simplificarea lor. De exemplu, la limba română s-ar putea da numai o probă scrisă, care să vizeze conținutul obiectului, din ea putîndu-se trage concluzii și cu privire la elementele de stil, de ortografie etc.

Este de dorit să un număr et mai mare de cadre didactice să-și dea examenul de gradul II și gradul I, care reprezintă jalona importantă în drumul spre dobîndirea unei înalte măiestrii pedagogice, la nivelul sarcinilor trasate de partid în fața școlii noastre.

Prof. M. BENDORFEANU
directorul I.P.C.D.-Cluj

Cum se trece pragul de la grădiniță la școală

Un prag cu sau fără obstacole • Cîte degete sînt la o mîna? • În clasa I, și minuirea creionului e o problemă

De cîteva săptămîni, școlarii clasei I au terminat perioada abecedară. S-a încheiat deci o etapă importantă a muncii din această clasă și învățătorii au posibilitatea să tragă unele concluzii întemeiate privind modul cum își însușesc copiii cunoștințele predate, măsura în care grădinița i-a pregătit pentru școală.

Am discutat recent despre aceste probleme cu o serie de învățători din București și din țară, precum și cu unii inspectori ai secțiilor de învățămînt.

Ce știu copiii care intră în clasa I?

Participanții la ancheta noastră au fost în unanimitate de acord că în ceea ce privește nivelul de pregătire, comportarea, copiii care au frecventat grădinița sînt net superiori celorlalți, că aceștia își însușesc cu mult mai ușurință cunoștințele predate, au un vocabular mai dezvoltat, sînt mai disciplinați.

— Mă bazez mult pe pregătirea pe care școlarii mei au dobîndit-o în grădiniță și cred că mi-ar fi foarte greu să lucrez cu copii crescuți exclusiv în familie — ne-a spus tovarășa Emilia Bolborea de la Liceul nr. 1 din Mediaș.

— De la grădiniță, afirmă învățătorul Vasile Moldovan din Copsa Mică, copiii vin cu un bagaj destul de larg de cunoștințe și deprinderi. Ei știu multe cîntece și poezii, știu să danseze, să folosească o serie de rechizite școlare. Chiar și munca acestor lucruri ușurează mult activitatea noastră.

Vorbim mai pe larg despre sprîjinul pe care grădinița îl acordă școlii, tov. Iuliana Antal, inspector la secția de învățămînt a regiunii Crișana, spune:

— Programa care stă în prezent la baza învățămîntului preșcolar realizează o continuitate mai bună, o trecere mai ușoară de la grădinița la școală. Pentru grupa mare, de exemplu, sînt prevăzute cîte trei activități obligatorii pe zi, de două ori pe săptămîna, cu o durată de 35-40 minute, ceea ce face ca programul zilnic al acestor grupe să se apropie de cel al școlarii din clasa I. Activitatea obligatorie, activitate de înținare de tip preșcolar, contribuie în mare măsură la formarea primelor deprinderi de muncă intelectuală consistentă, întrecînd și deservînd funcția educativă a jocului. Conținutul activităților obligatorii este sistematizat în funcție de principalele probleme instructiv-educative: cunoașterea mediului înconjurător, dezvoltarea vorbirii, numărarea și socotita, desen, modelaj, aplicații, confecții, educație morală, fizică, etc.

Arătînd aspectele pozitive ale pregătirii copiilor preșcolari pentru școală, învățătorii soliciți să răspundă la ancheta noastră au semnalat și unele lipsuri care există încă în această privință.

— Incontestabil — a spus învățătorul fruntaș Ion D. Ungureanu din capitala problemei instructiv-educative: cunoașterea mediului înconjurător, dezvoltarea vorbirii, numărarea și socotita. Într-o consfătuire organizată cu educatoarele și învățătorii ai claselor I (astfel de consfătuiri sînt deosebit de utile și cred că ar trebui să se organizeze cu mai multă regularitate) se constată că circa 50% dintre copii care au intrat în acest an școlar în clasa I știu doar să numere pînă la 10, în ciuda faptului că frecventează grădinița. Multă dintr-o parte, clasele I de la Școala generală nr. 6 din Arad nu puteau să expună cu cuvintele lor conținutul unei povestiri scurte și nu aveau deprinderi elementare pentru executarea temelor date acasă. La cîteva săptămîni după începerea acestui trimestru s-a con-

statat, la una din cele mai bune clase I, că o mare parte a elevilor nu au putut memora (după cîte rețetate și explicație) o poezie de 11 versuri scurte și ușoare. Lipsa unei pregătiri mai serioase pentru școală nu poate fi recuperată cu ușurință, resimțîndu-se chiar pînă în clasele a II-a și a III-a.

Participanții la discuția noastră au scos în evidență îndeosebi faptul că în momentul de față în grădinițe există o insuficiență preocupare pentru dezvoltarea vorbirii copiilor, a gîndirii lor logice.

— În clasa mea — spunea învățătoarea Alexandrina Levintea de la Școala generală nr. 3 din Mediaș — au venit la începutul anului copii care pur și simplu nu știu să vorbească. Mai mult de „da” sau „nu” puteam scote de la ei. E adevărat, știu cîtece, poezii, puteau să reproducă o scurtă povestire. Dar toate acestea le făceau mecanic, papagaltește. Dacă anelam la judecata lor, la capacitatea de a-și reprezenta ceva, de a descrie un lucru, rămîneau dezorientați, amuțeau. Părerea mea este că în grădiniță nu se face suficient loc activităților care permit dezvoltarea unor însușiri intelectuale. Unele educatoare apelează prea puțin la imaginația copiilor, le antrenează prea puțin atenția, memoria.

Se pot învăța și noțiuni mai complexe!

Vorbim despre aceste deficiențe tov. Elena Traci, inspector la secția de învățămînt a raionului 30 Decembrie din București, și-a exprimat părerea că în programa grupei mari din instituțiile preșcolare ar trebui introduse unele noțiuni elementare, care se predau acum în clasa I.

— Consider că trecerea de la grupa mare la clasa I ar deveni mai ușoară, fără salturi, dacă pregătirea copiilor în grădiniță nu s-ar rezuma doar la activitățile obligatorii din programa actuală, ci ar prelua și unele sarcini ale perioadei predeceitoare. Concret, este vorba de familiarizarea copilului cu noțiunea de propoziție, cu componența propoziției, cu analiza și sinteza fonetică pînă la sunet, lucru care ț-ar pregăti pe copii pentru însușirea sunetelor, a literelor corespunzătoare, apoi a cîtitului. S-ar putea face în grupa mare exerciții de deprindere a citorva cuvinte din vorbire (de exemplu, fi, voce, scînt, mîna, o, o, i), de recunoaștere a lor în cuvîntele de precizare a pozițiilor lor în cuvînt. Ar fi indicată și familiarizarea copiilor cu liniatura cîlitului și însușirea de cîte și a semnelor grafice pregătitoare pentru scrierea literelor. Acest lucru s-ar putea realiza în cadrul activităților de desen decorativ, elementele grafice respective fiind prezentate în diverse combinații și poziții care să-i ajute pe copii. Cred, de asemenea, că la grădiniță trebuie făcut mult mai mult pentru prevenirea unor deficiențe de vorbire care se manifestă la unii copii. Fișete, ar fi necesară în prealabil instruirea educatoarelor în acest sens ca și colaborarea cu centrele logopedice. Dacă s-ar realiza cele

de mai sus s-ar ajunge la o egalare mai judicioasă a predării alfabetului în clasa I într-un timp mai îndelungat, intrînd acum alfabetul este predat într-un adevărat galop, ceea ce se răsfrînge în mod negativ atît în cîtitul cit și în scrierea elevilor.

Între înțelegerea logică și repetarea papagaltească

Cei care și-au spus cuvîntul în cadrul anchetei noastre s-au referit pe larg și la problemele însușirii aritmeticii.

— Toți copiii știu să numere și unii pot chiar să facă adunări sau scăderi de la 1 pînă la 10 — spunea învățătoarea Cornelia Vraciu de la Școala generală nr. 4 din Mediaș. Dar aceste cunoștințe au, la mulți dintre ei, un caracter mecanic. Copiii le știu „pe dinafară”, le recită. Știu să numere pînă la 20, dar nu știu cîte degete au la o mîna. Este bine să învețe aceste lucruri, dar educaționale trebuie să urmărească în primul rînd ca preșcolarii să le înțeleagă, să-și formeze noțiunea de număr. Sînt necesare exerciții de compunere și descompunere a unor numere.

— O cercetare privind rezolvarea problemelor concrete cu una și două operații în grupa I-10, spunea învățătorul Ion D. Ungureanu, ne-a dovedit că 40% din elevii unei clase I nu dau răspunsuri satisfăcătoare tocmai datorită lipsei reprezentărilor numerice din perioada preșcolară, lipsă ce n-a putut fi recuperată în decursul trimestrului I.

— În grădiniță, este adevărat, copiii dobîndesc o serie de cunoștințe de aritmetică, dar acestea sînt insuficiente — a subliniat și tov. Iuliana Antal. Se organizează prea puține activități menite să-i deprînde pe copii cu calculul mental. Cred că, ar fi necesar să se includă în programa activităților obligatorii din grupa mare cunoașterea semnelor plus, minus, înmulțit și, împărțit la, egal, ca și a semnelor grafice ale numerelor, sporindu-se totodată volumul activităților de numărare și socotita. Aceasta s-ar putea realiza, eventual, prin reducerea numărului activităților de confecționare a unor obiecte. De asemenea, ar fi bine să crească numărul exercițiilor de rezolvare orală a unor probleme, intrînd actualul program prevede o singură activitate de acest fel.

— Au fost semnalate, de către participanții la ancheta noastră, și o serie de alte neajunsuri privind pregătirea copiilor pentru școală.

Bunadorea, învățătoarea Letitia Stuparu, de la Liceul din Copsa Mică, arăta că a întîmpinat mari greutăți, la începutul anului școlar, în formarea deprinderilor legate de poziția corectă în bancă, minuirea creionului, a gumei etc. Tovarășa Stuparu propunea ca din primul trimestru copiii din grupa mare să fie familiarizați cu primele elemente pregătitoare pentru scris, iar începutul din trimestrul II să se întînducă caie speciale pentru grădiniță, asemenea celor care se pătrădele și caiețele tip I din școală. Alți învățători, ca tovarășele Otilia Barthes și Lidia Moldovan, s-au referit la faptul că unele educatoare nu-i cunosc îndeajuns pe copiii cu care lucrează, nu știu ce particularități îi caracterizează pe fiecare dintre ei. Ele au fost de părere că ar fi bine ca, la începutul învățămîntului, educatoarele să întocmească sumare fișe psihopedagogice pentru fiecare copil. Ele au subliniat și faptul că în prezent există o colaborare insuficientă între învățători și educatoare și că ar fi necesare nu numai vizite ale copiilor din grădinița la școală, dar și organizarea unei colaborări mai largi între învățători și educatoare pe linie metodică (sedanțe comune ale comisiilor metodice, ale cercurilor pedagogice, consfătuiri, schimburi de experiență etc.).

Țîndu-se seama de faptul că cerințele școlii sînt deosebit de an de an, învățătorii cu care am discutat au arătat că se impune cu necesitate, în școlii unei pregătiri mai temeinice, a copiilor, obligativitatea frecventării cel puțin a grupei mari de către toți copiii. Unii din interlocutorii noștri, ca, de pildă tov. Elena Traci, Ion Ungureanu, Maria Negrea, Ema Sutaris, Iuliana Antal și alții, au considerat necesară introducerea — într-o primă etapă cu caracter experimental — a unui an pregătitor pentru școală, fie în cadrul acestuia, fie în cadrul grădiniței. Pînă atunci este oricum necesar însă o programă specială, în vederea pregătirii copiilor pentru școală (sau cel puțin un capitol mai amplu în cadrul programelor existente), alcătuită de educatoarele în colaborare cu învățătorii de la clasele I-IV. De mare utilitate pentru educatoare ar fi și alcătuirea unui material îndrumător complex, cu funcții de metodică.

Trecerea de la grădinița la școală ridică atît în fața educatoarelor cît și a învățătorilor numeroase probleme. Ancheta noastră a scos în evidență o seamă de aspecte, prilejuind cîteva propuneri menite să ușureze trecerea acestui prag.

MONICA VERDES

Inspecția școlară

(Urmare din pag. 1)

se ia măsuri foarte serioase... Pentru pregătirea viitorilor învățători nu consider necesar să se spună „tot” ce prevede Gramatica scoasă de E.A.R.S.R. Temele gramaticale nu trebuie să meargă numai pe linia analizelor, acestea trebuie să fie mai variate, să răspundă mai mult nevoilor clasei. Caietele trebuie corectate cu regularitate... Elevilor trebuie să li se dea teme mici cu caracter de sinteză, sau dintr-o anumită operă să urmărească unele probleme pentru a-i obişnui să selecteze ideile, să le gisească etc.

În final, o concluzie a concluziilor, cel puțin ciudată: „Dacă elevii ar fi interni, supravegheați studiul lor individual, s-ar îmbunătăți situația”. Ar urma deci, ca, pentru „supraveghearea studiului individual”, să-i facem pe toți elevii interni. Altfel...

Directia muncii de îndrumare

Intervine aici un aspect esențial legat de inspecția școlară — și anume, competența acesteia.

Inspecția școlară — ne-au spus mai mulți profesori de la Liceul nr. 27 — îmbracă adesea formele unui control de autoritate, care înlocuiește controlul de competență.

Tată un caz. Un inspector avînd ca specialitate matematica a asistat la o lecție de limba română pe tema „Elemente simboliste în poezia bacoviană”. A reușit oare profesorul să lămurească trăsăturile specifice ale simbolismului bacovian, natura gîndirii lui lirice? Inspectorul nu și-a pus o asemenea întrebare. El a constatat, autoritar și sentențios, că lecția n-a fost reușită, pentru că profesorul n-a făcut o schemă pe tablă.

Profesorul este obligat să respecte anumite norme legate de programa școlară, de principiile didactice. Inspectorul, la rîndul lui, este chemat să verifice cum sînt aplicate aceste norme. Dar în relația profesor-inspector se intervine un element care depășește normele — și anume, munca creatoare a profesorului. Competența de specialitate a inspectorului, a celui chemat să aprecieze și să îndrume activitatea altora, presupune neapărat capacitatea de a observa ce anume ies din țiparele prescriptibile și în ce direcția anume. Se știe doar că procesul de învățămînt este supus unei permanente dinamici. A nu observa tendințele acestei dinamici este o infirmitate gravă a inspectorului care, în acest caz, va fi nu o pîrghie la noului ci o frînă la lui. Direcția principală a muncii de îndrumare trebuie să fie cu pre-

Autoritatea inspectorului

Unele secții de învățămînt, pentru a efectua un control cit mai cuprinzător, recurg deseori la sprîjinul unor profesori de la catedră. De cele mai multe ori aceștia sînt dascăli cu o pregătire profesională de înaltă tinută, ale căror observații și îndrumări se răsfrîng pozitiv în munca școlilor. Cînd sînt și responsabili de cercuri pedagogice, discuțiile cu cadrele didactice, discuțiile cu cadrele didactice la orele cărora asistă devin adevărate incursiuni în cele mai actuale probleme ale specialității și ale predării. Unii din profesorii cooptați în brigăzi vin însă în școală cu o mîrgă cu totul exagerată.

Nu-i vorbă, și unii inspectori se comportă și unora în școală ca mări seniori, care nu admit replica. Dar s-ar putea ca unora profesorul să nu fie de acord — într-o problemă de metodică, să spunem — cu punctul de vedere exprimat de inspector.

— Fișete că se pot ivi și cazuri de acestea — e de părere tovarășa SOFIA PUSCASU, șefa secției de învățămînt a Capitalei. A-tunci cînd se ivesc, profesorul și inspectorul trebuie să discute pe poziția autorității de competență și nu de pe aceea a competenței de autoritate a inspectorului.

Invers, valoarea controlului este afectată uneori de „delicatese” acelor inspectori care nu

Problema cea mai importantă — eficiența controlului

Uneori se întîmplă ca inspecția să descopere o stare de fapt nemulțumitoare, să dea îndrumări judicioase, amănunțite pentru înlăturarea ei, dar lucrările rămîin și mai departe cum au fost, pentru că nimeni nu se mai interesează, odată inspectori plecați din școală, de modul cum se aplică sarcinile trasate de ei. Atunci la ce bun toată inspecția? Este aici, în primul rînd, o lipsă a acelor conducători de școli care își gînduie să considere concluziile inspecției drept nule și neavenite. Dar este și o lipsă a secțiilor de învățămînt, care cred că și-au făcut pe deplin datoria trimițîndu-și inspectori pe teren și înregistrînd pur și simplu funcționărește, procesele verbale încheiate de ei. Or, fără o revenire periodică, fără un control — fie și prin sondaj — al modului cum sînt aplicate îndrumările date de inspectori, al modului cum sînt soluționate problemele semnalate de ei, nu se poate socoti că inspecția și-a îndeplinit rolul.

se sustrag de la aprecierea reală a muncii acestora, înlocuind-o cu fraze generale, căldute, din care nimeni — nici școala nici elevii, și chiar nici profesorii inspecțiați — nu au nimic de cîștigat.

Si încă ceva. În unele cazuri, inspectorul, fie el și general nu poate face nimic mai mult decît să constate o stare de lucruri, fără a putea lua măsuri. De exemplu, mulți inspectori și-au dat seama, în ultima perioadă, că o serie de învățători sau profesori, după ce și-au luat gradul definitiv, nu se mai informează asupra problemelor noi ivite în specialitatea lor, și dau rezultate extrem de slabe, periclitînd îngrîjitor pregătirea elevilor. N-ar fi oare necesar ca în asemenea cazuri să se poată lua măsuri efective? Mulți dintre cei cu care am stat de vorbă au amintit că școala românească dispunea de o tradiție valoroasă direct legată de inspecția școlară.

În cazul în care inspectori constatau un gol îngrîjitor de cunoștințe la unii dascăli, aceștia erau obligați ca în timpul celor doi ani să obțină un certificat de repetiție, frecventînd cursuri centrale special organizate. Fără o asemenea reimpunere dascălului respectiv nu mai poate rămîne la catedră.

În rîndurile de față am abordat numai cîteva din multiplele probleme pe care le ridică inspecția școlară. Interlocutorii noștri și-au exprimat în unanimitate convingerea că aceste probleme pot fi ușor soluționate, inspecția școlară atînguînd astfel să constituie, în toate cazurile, un sprîjin de preț pentru îmbunătățirea muncii instructiv-educative.

